

CZU 341.322.5:343.33

DOI 10.5281/zenodo.14650401



Simion CARP*,
carpsimion@gmail.com



Dianu GORDILĂ**,
gordiladianu@gmail.com

REFLECȚII CU PRIVIRE LA CRIMINALITATEA MILITARĂ PROMOVATĂ DE REGIMUL POLITIC AL FEDERAȚIEI RUSE ȘI CONSECINȚELE ACESTUI FENOMEN LA NIVEL REGIONAL ȘI GLOBAL

Modul cum este organizat sistemul militar al fiecărui stat deconspiră scopurile, intențiile și obiectivele strategice stabilite de către conducerea politică. Astfel, pentru a se menține la putere criminalitatea politică facilitează infraționalitatea militară. Sub paravanul activității politice, diverse clanuri desfășoară activitate criminală. Un exemplu negativ în acest sens este cel al Federației Ruse, care din cauza politicii sale de expansiune a invadat unele state suverane, înlesnind astfel comiterea de către propriii militari a crimelor de război. În prezent, Forțele Militare Ruse sunt o reflecție a armatei sovietice care pe timpuri a supus represuniilor reprezentanți ai diferitelor popoare, la comanda regimului totalitar comunist. În contrast cu declarațiile oficiale, Federația Rusă continuă să încalce în mod brutal normele de drept internațional. În context, sunt prezentate unele incidente grave cu participarea militarilor armatei ruse de ocupație, care sunt dislocați ilicit pe teritoriul unor state suverane. Reieșind din cele relatate, comunitatea internațională trebuie să aibă capacitate de a reacționa prompt în contextul noilor provocări lansate de acest stat agresor.

* Doctor în drept, profesor universitar, cercetător științific superior, Departamentul Știință, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md, ORCID ID: 0000-0003-4772-8325, e-mail: carpsimion@gmail.com

** șef, Direcția Management Operațional, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md, ORCID ID: 0009-0003-6565-5198, e-mail: gordiladianu@gmail.com

Cuvinte-cheie: Regim totalitar, infracțiuni militare, armata sovietică, armata rusă de ocupație, crime de război.

REFLECTIONS REGARDING THE MILITARY CRIMINALITY PROMOTED BY THE POLITICAL REGIME OF THE RUSSIAN FEDERATION AND THE CONSEQUENCES OF THIS PHENOMENON AT THE REGIONAL AND GLOBAL LEVEL

The way each state's military system is organized, reveals the goals, intentions and strategic objectives set by the political leadership. Consequently, in order to maintain power, political criminality facilitates military criminality. Under the guise of political activity, various clans carry out criminal activity. A negative example in this sense is that of the Russian Federation, which due to its expansionist policy invaded some sovereign states, thus facilitating the commission of war crimes by its own soldiers. Currently, the Russian Military Forces constitute a reflection of the Soviet Army, which at times subjected the representatives of various peoples to repressions, under the command of the communist totalitarian regime. In contrast to official statements, the Russian Federation continues to brutally violate the norms of international law. Within the context, some serious incidents are presented with the participation of the soldiers of the Russian army of occupation, who are deployed illegally on the territory of sovereign states. Based on the above, the international community must have the ability to react promptly in the context of the new challenges launched by this aggressor state.

Keywords: Totalitarian regime, military crimes, soviet army, Russian occupation army, war crimes.

1. INTRODUCERE

Infracțiunile militare subminează capacitatea de apărare a fiecărui stat și insuflă un sentiment de nesiguranță cetățenilor. Este vorba de: eschivarea de la serviciul militar; neexecutarea de către subalterni a ordinului superiorului; încălcarea regulilor statutare cu privire la relațiile dintre militari, serviciul de gardă și alte servicii speciale; dezertarea; încălcarea regulilor de mânuire a armei etc. În viziunea unor autori, multe din asemenea infracțiuni comise de militari pe timp de pace sunt tănuite de către comandanți din teama de a nu-și pierde funcțiile deținute. De remarcat că reprezentanții Forțelor Armate deseori comit crime deosebit de grave și excepțional de grave ce nu țin de activitatea lor profesională, atentând la drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Asemenea cazuri discreditează nu doar făptașii, ci și întreaga armată, care pierde astfel din încredere în fața societății.

Modul cum este organizat sistemul militar al fiecărui stat deconspiră scopurile, intențiile și obiectivele strategice stabilite de către conducerea politică. De regulă, în țările unde la putere se află regimuri autocrate se atestă creșterea numărului de infracțiuni săvârșite de reprezentanții structurilor de forță. Evident că, pentru a se menține la putere, criminalitatea politică facilitează infracționalitatea militară. Sub paravanul activității politice, diverse clanuri desfășoară activități criminale. Un exemplu negativ în acest sens este Federația Rusă, care din cauza politicii sale de expansiune a invadat unele state suverane, înlesnind astfel comiterea de către propriii militari a crimelor de război. Forțele Armate ale Federației Ruse sunt puternic influențate de regimul dictatorial de la Kremlin

și participă activ la realizarea proiectului criminal lansat de Vladimir Putin de a reconstitui fostul imperiu sovietic. Comunitatea internațională cunoaște că pe parcursul ultimilor decenii trupele ruse de ocupație sunt prezente ilicit pe teritoriul Republicii Moldova, Georgiei, Ucrainei etc. Spre regret, nici la etapa actuală nu se cunoaște numărul exact al persoanelor dispărute fără veste, omorâte, torturate, violate și jefuite de militarii ruși în timpul războaielor de agresiune împotriva Republicii Moldova în 1992, a Georgiei în 2008 și a Ucrainei începând cu anul 2014.

2. METODOLOGIE

În limitele de studiu ale acestui articol, au fost aplicate metodele: istorică, analiza, sinteza, comparația și conștientizarea logică. Au fost utilizate publicații ale savanților din domeniu, materiale de arhivă și legislația relevantă.

3. DISCUȚII

Se știe că în Rusia de astăzi doar formal există pluralism politic, în realitate totul fiind controlat de un cerc restrâns de persoane. Astfel, Forțele Militare sunt obligate să realizeze cursul politicii promovate de regimul aflat la putere, chiar dacă indicațiile acestora nu reprezintă voința și opinia societății. În contextul celor relatate ne-am propus să investigăm starea criminalității militare din Federația Rusă și impactul acesteia asupra siguranței cetățenilor din statele în care este prezentă armată de ocupație rusă, cât și asupra securității naționale a majorității țărilor europene, în scopul identificării soluțiilor pentru prevenirea și combaterea acesteia.

În opinia autorului autohton Xenofon Ulianovski, „Unul dintre elementele structurale ale criminalității o constituie infracționalitatea în rândurile militarilor (criminalitatea militarilor), care de fapt a avut o amploare diferită, de la caz la caz, pe parcursul evoluției istorice a comunităților.” [1, p. 10].

Autorii ruși au constatat că una din cauzele care a dinamizat criminalitatea în cadrul armatei ruse în anumite perioade istorice este faptul că în această structură erau recrutați și criminalii de drept comun. Astfel, „...în timpul Elizavetei Petrovna, în 1757, armata se transformase într-o instituție de detenție, pentru că boierilor li s-a permis să trimită în trupele militare acei țărani șerbi care săvârșeau fapte ilicite, pentru a fi corecți acolo pe parcursul a trei ani de zile, timp cât se vor afla în serviciu. Începând cu anul 1772, în armată ajungeau și reprezentanții clerului, care făceau abuz de băuturi alcoolice. Ulterior, în 1789, au început să fie mobilizați în armată funcționarii ce săvârșeau infracțiuni. În 1809 rândurile trupelor militare ruse au fost completate cu criminali din gubernia Podolsk, care erau reținuți pentru comiterea atacurilor tâlhărești, și trimiși forțat în armată pentru a fi reeducați... Pe 23 februarie 1823 Alexandru I a emis un Ucaz, prin care a interzis înrolarea în armată a criminalilor și vagabonzilor. În 1828 acest Ucaz a fost anulat de către Nicolai I.” [2, p. 20-21].

În virtutea acestor circumstanțe aveau loc multe incidente în rândul militarilor. După cum menționează unii autori, în anii 1805-1815 „din cauza atitudinii față de soldați, specifice perioadei feudalismului și șerbiei, armata rusă avea pierderi de efectiv pe timp de pace (boli, dezertare, moarte) ce constituiau în medie 25% din componența efectivului.” [3, p. 64].

Unii autori considerau că în acea perioadă „Principală cauză a sărăciei și bolilor po-

porului rus era beția. Capii familiilor și membrii consumă abuziv alcool. Drept urmare se nasc urmași inapți pentru muncă. La această concluzie a ajuns autorul A. T. Soloviov în lucrarea sa „Lupta cu beția, criminalitatea și sărăcia” [4, p. 191].

Astfel, din cauza lipsei de educație și cultură, soldații armatei ruse săvârșeau crime împotriva populației în timpul așa numitelor campanii de „eliberare” a popoarelor creștine de sub jugul păgân. Spre regret, printre victimele atentatelor criminale comise de militarii armatei țariste au ajuns mii de conaționali de-ai noștri după anexarea frauduloasă în anul 1812 a Basarabiei de către Imperiul Rus: „...noua stăpânire pravoslavnică nu se deosebea deloc de cea veche păgână, ba în unele privințe era chiar mai rea și mai vexatorie decât acea. «Nu se poate spune prin cuvinte – zice o mărturie contemporană acelor vremuri – cum se poartă trupele cu locuitorii țării; pradă așa de cumplit, încât nimeni nu mai e sigur de averea lui. Țara e datoare să dea provizii trebuitoare, dar comandanții le vând și locuitorii trebuie să dea hrană sau bani în locul ei». Cine nu mergea cu Rușii, era privit ca «vânzător de patrie» și executat. Divanul țării era invitat să caute «un călău care să aducă la îndeplinire pedepsele cu moartea». Neobișnuit de crudă era purtarea «liberatorilor pravoslavnici» față de țărani, care erau puși să tragă până și carele cu merinde pentru oștire. Când s-a atras atențiunea lui Kutuzov asupra faptului că țăranilor li s-a luat tot ce mai avusese și acum nu le-a mai rămas nimic, guvernatorul rus a răspuns crud și rece că le-au rămas doară încă «ochii ca să plângă». Pe alocurea populațiunea începea să se revolte din pricina neomenoaselor stoarceri, mai ales în ținutul Orheiienilor, vechii răsturnători de domni, la care nu se stinsese încă vechea mândrie și îndârjire. Din cauza turburărilor ce se iscară acolo, unul dintre ei fu prins de Ruși și dus la Ismail” [5, p. 171].

Asemenea comportamente au manifestat și militarii ruși din componența unităților ce se retrăgeau de pe fronturile Primului Război Mondial în anul 1917 și traversau Basarabia în drum spre Rusia. Aceștia, influențați de bolșevici, au comis multe crime împotriva basarabenilor. Din afirmațiile autorilor ruși în acea perioadă, reiese că „au fost devastate cramele din localitatea Orhei: «s-a instaurat beția, haosul și anarhia. Forțele negre triumfau»” [6, p. 20-21].

Autorul S. Volkov afirmă că pe teritoriul Rusiei bolșevicii au omorât cu deosebită cruzime militari din rândul armatei țariste, care au depus armele și s-au predat în schimbul promisiunii că le va fi asigurată viața. Un caz se referă la ofițerii și iuncherii școlii militare „Vladimir” care își apărau instituția. Aceștia au fost convinși de bolșevici să depună armele în schimbul vieții: «În momentul predării, gloata de răpitoare înarmate, cu strigăte sălbatice a pătruns în școala militară „Vladimir” și a provocat un măcel sângeros. Mulți dintre cei care s-au predat au fost străpunși cu baionetele, majoritatea dintre ei fiind fără arme. Cei morți erau batjocoriți: un număr mare fiind decapitați, iar altora li se tăiau mâinile, picioarele...” [6, p. 39].

Chiar și după ce noul regim a capturat puterea, oamenii în uniformă militară și-au continuat activitatea criminală: „NKVD-iștii se comportau ca barbarii ce comiteau omoruri rituale, torturau oamenii, scandând lozinci bolșevice. Aveau loc acte de cruzime greu de descris” [7, p. 11].

Ulterior liderii bolșevici au forțat o parte din populație să devină complici la crimele și atrocitățile comise de către militari și reprezentanți ai organelor represive, impunând cetățenii să înainteze denunțuri calomnioase la adresa anumitor persoane: „Cu referire la acest subiect, autorul V. Cealidze scrie: «Dacă pe timpuri existau cazuri când justiția era

făcută de gloată la fața locului (și chiar clasa politică făcea apel la gloată), atunci în anii 20-40 astfel de acțiuni erau făcute de fiecare persoană în parte, fiind suficient să scrii un denunț puterii, că vecinul e culac, susținător al culăcimii, spion, diversionist etc., și justiția era făcută: în majoritatea cazurilor oamenii observau că victimele nu se mai întorceau din detenție. Cum trebuie să bagi frica în oameni ca aceștia să scrie denunțuri pe apropiații lor, apărându-se de un eventual denunț depus de altcineva – de această problemă trebuie să se preocupe psihologii” [7, p. 112].

Represiunile nu au ocolit nici armata sovietică, cele mai mari valuri fiind realizate în preajma celui de-al Doilea Război Mondial: „În cadrul investigațiilor am constatat că regimul totalitar a realizat zeci de campanii de epurare a persoanelor neloiale și nu a reușit să transforme cetățenii în fanatici ai acestui sistem criminal. Totodată, frica de organele represive sovietice, neîncrederea în liderii politici și în comandamentul militar sovietic în timpul celui de-al Doilea Război Mondial au favorizat dezertarea, părăsirea câmpului de luptă, predarea benevolă dușmanului, înrolarea în formațiuni militare ce au luptat împotriva URSS a sutelor de mii de etnici ruși din cadrul Armatei Sovietice” [8, p. 34].

După război, multe țări din Europa au rămas sub ocupație militară sovietică. În asemenea condiții s-a majorat esențial numărul infracțiunilor săvârșite de „eliberatori” împotriva băștinașilor. Cu mari probleme s-au confruntat și basarabenii: „Reinstaurarea autorităților de ocupație sovietice în Basarabia a adus cu sine teroarea politică, arestarea și deportarea în masă a oamenilor nevinovați, rechiziții forțate de produse alimentare, etatizarea gospodăriilor și înregimentarea țăranilor în colhozuri, mobilizarea la munci forțate (în teritoriul R.S.S. Moldovenești și peste hotarele ei), abuzurile și fărâdelegile militarilor și funcționarilor sovietici, foametea organizată din anii 1946-1947, distrugerea culturii și a patrimoniului național, promovarea românofobiei sub pretextul luptei cu naționalismul...” [9, p. 81].

Istoricul Pavel Moraru afirmă că „Au urmat... abuzurile militarilor (jafuri, furturi, acte de huliganism, însoțite de uciderea țăranilor)” [9, p. 83]. Regimul totalitar comunist pentru a nu compromite imaginea armatei sovietice, tănuia majoritatea crimelor comise de militari și foarte puțini dintre ei au fost pedepsiți penal. De regulă, comandamentul se limita formal la aplicarea unor sancțiuni disciplinare. Doar în cadrul unor exerciții de amploare, unde subdiviziunile cu destinație specială își demonstau abilitățile de luptă, ministrul de Interne al Ucrainei l-a întrebat pe ministrul de Interne al URSS N. Șciolokov, prezent la eveniment: «Aș vrea să aflu răspunsul la o întrebare: dacă după demobilizare cineva din rândul acestor militari cu o bună pregătire de luptă se va lăsa influențat de persoane dubioase, ce vom face cu ei atunci?» [10, p. 34]. Ultimul a oferit un răspuns evaziv. Ulterior au apărut lucrări editate de autori sovietici în care se vehicula ideea că „Pentru a menține disciplina militară și capacitatea de luptă a trupelor este necesar să fie luate măsuri educativ-profilactice în rândul militarilor. Totodată se vor aplica sancțiuni tuturor persoanelor ce încalcă prevederile regulamentelor militare și ordinea publică, deferindu-i justiției pe cei care au săvârșit infracțiuni.” [11, p. 48].

Cu totul altfel erau tratate lucrurile atunci când Forțele Armate erau trimise de elita politică a URSS să comită crime de război pe teritoriul unor țări, precum Ungaria, Cehoslovacia etc. Violența împotriva localnicilor se considera act de „mare eroism”. Astfel de acțiuni au avut loc și în anul 1979, când sub pretextul unei „misiuni internaționale” trupele militare sovietice au invadat Afganistanul. E cazul să amintim că renumitul sa-

vant român în domeniul dreptului internațional, Vespasian Pella, considera războiul de agresiune drept unul dintre cele mai mari pericole cu care se confruntă umanitatea: „... crime colective, comise de sau pentru State, atentate politice, fie în pregătirea lor, fie în executarea lor. Această criminalitate, istorică și politică, cere o explicație din partea criminologiei...” [12, p. 273].

De fiecare dată, regimul totalitar comunist din URSS identifica motive pentru a justifica conflagrațiile declanșate împotriva altor state. În unul dintre articolele publicate de scriitorul sovietic Vladimir Bușin, autorul se declara profund dezamăgit de mesajele cetățenilor, care la sfârșitul anilor '80 ai secolului trecut își exprimau dezacordul cu privire la invadarea Afganistanului de către armata sovietică: „Ce fel de «agresiune», dacă trupele militare sovietice au ajuns în Afganistan în urma multiplelor rugăminți ale guvernului legitim, și au pătruns pe teritoriul țării prin punctele de control de la hotar, care au fost deschise pentru ele? Și de ce să numești «colonial» acest război, atunci când noi am coordonat cu autoritățile din Afganistan procesul de retragere a trupelor noastre de pe teritoriul acestei țări. Am părăsit benevol teritoriul lor, fără a pretinde măcar la o palmă de pământ.” [13, p. 23].

Propaganda sovietică nu se referea la numărul militarilor sovietici căzuți în acest război, precum nici la crimele împotriva localnicilor și destinul soldaților ce au dezertat și au trecut de partea inamicului. În context, același autor relatează următoarele: „De ce nu se vorbește despre acești soldați? Cred că motive sunt multe. În primul rând există puține informații despre ei. În al doilea rând, toți acești militari au rude: părinți, frați, surori, cum putem să nu protejăm sentimentele lor?” [13, p. 28-29].

În acea perioadă, în presă apăreau frecvent informații despre acțiunile militare din Afganistan ce nu aveau nimic comun cu realitatea. Au fost create profiluri de eroi în baza unor presupuse acte de eroism. Un grup de jurnaliști din Afganistan a publicat un material despre felul cum un corespondent sovietic a fost decorat cu înalte distincții militare pentru bărbăție și eroism. Astfel: „în unul din reportaje corespondentul manipula opinia publică, defilând cu un «ceainic fierbinte» și povestind telespectatorilor cum el – eroul Afganistanului – primul a pătruns în tranșeele ocupate de inamic în unul din raioane, și iată că «ceainicul fierbinte e în mâinile mele». În realitate aceste tranșee cu câteva zile în urmă au fost eliberate de către soldații afgani, și în tot acest timp ei au băut ceai din acest ceainic!” [14, p. 69].

E greu de stabilit numărul pseudo-eroilor ce au apărut în timpul acțiunilor militare din Afganistan și numărul total de crime comise de către militarii sovietici în această perioadă. Nimeni din liderii de la Kremlin nu a fost declarat responsabil pentru crimele comise împotriva umanității. Unul dintre jurnaliști, încercând să lustruiască imaginea autorităților sovietice, a intervenit cu un succint comentariu: „După cum se cunoaște, conducerea noastră a avut curajul să ia hotărârea de a retrage trupele militare din Afganistan. Mai mult decât atât, acest război la Congresul deputaților poporului URSS a fost declarat nedrept.” [15, p. 71]. Tot atunci, s-a menționat de la tribună că „Doctrina militară sovietică este axată în exclusivitate pe probleme de apărare în caz de un eventual atac din afară.” [16, p. 161].

Erau niște declarații populiste și mincinoase. Ulterior, armata a participat la multiple acțiuni de „restabilire a ordinii” în timpul protestelor desfășurate de populație în unele republici ale URSS. Un exemplu este masacrul din Georgia, unde pe 9 aprilie 1989

trupele militare, folosind hârlețele pentru infanterie, au omorât cu deosebită cruzime persoane civile, inclusiv femei. Dorind să prezinte situația altfel, colonelul de justiție Iu. M. Bagraev diminua impactul dezastrului, afirmând că „Ancheta a ajuns la concluzia că din 21 de plângeri depuse cu privire la cauzarea vătămarilor corporale grave în urma aplicării hârlețului pentru infanterie, s-au adevărit doar opt.” [17, p. 46]. De parcă moartea violentă a opt georgieni provocată de militarii sovietici ar fi fost o faptă eroică. În realitate au fost omorâte 21 de persoane.

Prioritar, în funcția de ministru al apărării erau numite persoane loiale regimului totalitar comunist. În memorii, Boris Elțin își amintește cum a fost promovat în asemenea funcție un om incompetent, chiar dacă era militar de carieră: „D. T. Iazov, ministru al Apărării.... pentru funcția de ministru el nu are pregătirea necesară. Este limitat și nu e capabil să accepte critica, și, dacă n-ar fi fost exercitate presiuni puternice asupra deputaților din partea lui Gorbaciov, niciodată Iazov nu ar fi fost confirmat în funcția de ministru. Cum de la acest autentic produs al unei vechi mașinării militare să așteptăm vreo schimbare pozitivă în armată?” [18, p. 119].

Pe parcursul următorilor ani, în toiul luptei pentru putere dintre grupările rivale de la conducere, au avut loc un șir de atentate teroriste, care în viziunea unor autori au fost realizate de către militari, la comandă politică. Așadar, „În luna septembrie a anului 1999, în orașul Buinaksk din Daghestan a explodat o bombă care a ucis 63 de persoane. Patru zile mai târziu, un al doilea dispozitiv a explodat într-un bloc de apartamente din sudul Moscovei, provocând moartea a 92 de locatari. În data de 13 septembrie, al treilea atentat ucidea 112 persoane într-o clădire din aceeași zonă.

Aceste atentate brutale au avut loc într-un moment delicat pentru politica internă rusă. În august, cu o lună înaintea atentatelor, președintele Elțin și câțiva dintre cei mai apropiați oameni de-ai lui și-au văzut afectată imaginea în urma publicării mai multor cazuri de corupție în care erau direct implicați. În plus, se apropiau alegerile prezidențiale, fapt pentru care Elțin și suita lui își simțeau puse în pericol averile și poziția politică. Atentatele nu au făcut ca informațiile referitoare la corupție să dispară de pe primele pagini ale ziarelor. Kremlinul și FSB-ul, actualul serviciu secret rus moștenitor al KGB-ului, au acuzat rebelii ceceni de actele teroriste, obținând astfel sprijinul majorității publicului pentru a începe mai multe operațiuni de pedepsire a republicii rebele Cecenia.” [19, p. 169-170].

Drept urmare, s-au intensificat acțiunile militare împotriva populației din Cecenia, în timpul cărora și-au pierdut viața zeci de mii de localnici și mii de soldați ruși au părăsit câmpul de luptă: „Dacă în 1991 dezertase 17 000 de soldați, atunci în timpul acțiunilor militare din Cecenia au fugit din armată în jur de 9 000 de militari. Unii au ajuns vagabonzi sau criminali, alții se ascundeau la rude și duceau o viață semilegală. Spre exemplu, dintre cei 2500 de militari ai brigăzii 101 au fugit 500... Procuratura Generală a recurs la o acțiune fără precedent, promițând militarilor care se vor întoarce în unitate că nu vor fi trași la răspundere penală (dacă evident în această perioadă ei nu au comis alte crime).” [2, p. 66].

Pe acest fundal au continuat atentatele teroriste: „În septembrie 1999, una după alta au avut loc explozii în Buinaksk, Moscova, Volgodonsk și în alte localități populate masiv. Astfel, în urma exploziei a unui bloc de locuit de pe strada Guryanov din Moscova, pe 9 septembrie 1999 și-au pierdut viața 23 de persoane și în jur de 250 au fost rănite, dintre care 73 s-au ales cu răni grave [20, p. 4].” Analizând aceste evenimente, autorul Miguel Pe-

drero scrie că persoana „care a beneficiat din plin de pe urma atentatelor a fost Vladimir Putin, fost șef KGB, desemnat de către apropiatii lui Elțin ca succesor al acestuia. La puțin timp după ce a ajuns președinte, Putin și-a încălcat toate promisiunile electorale și, potrivit sondajelor de opinie publicate în presă, se baza doar pe sprijinul a 2% din populație. Dacă situația continua astfel, el trebuia să convoace alegeri. Cu toate acestea, după izbucnirea războiului din Cecenia, popularitatea lui Putin a crescut la 60%. Până în luna martie 2000, Groznîi, capitala cecenă, a fost bombardată sistematic, lăsând în urmă circa 70 000 de victime civile... În acest sens, Boris Kagarlisky, membru al Institutului pentru Politici Comparate din cadrul Academiei de Științe a Rusiei, a afirmat că, potrivit surselor sale din serviciile secrete ruse, atentatele din 1999 au fost organizate de către GRU pentru ca populația să sprijine războiul împotriva Ceceniei. Când sprijinul popular față de război scăzuse considerabil, alt eveniment a venit în ajutorul lui Putin și al generalilor lui. Ne referim la luarea de ostatici de către un presupus comando cecen în localul teatrului de pe Dubrovka. Jurnalista rusă Anna Politkovskaya a dezvăluit în săptămânalul Nezavisimaya Gazeta că unul dintre membrii presupusului comando cecen, care a supraviețuit atacului forțelor speciale ruse asupra teatrului, a început după câteva luni să lucreze în... cabinetul de presă al președintelui Putin! Acest fapt și alte legături ciudate între atentate și serviciile secrete ruse erau cercetate de către Serghei Yușenkov, care făcea parte dintr-o comisie parlamentară, având ca scop stabilirea adevărului cu privire la teribilele evenimente din anul 1999. Yușenkov a fost asasinat (la fel ca și Politkovskaya) de persoane necunoscute.” [19, p. 10-171-172].

În acea perioadă și unii autori ruși afirmau că „Tot mai des se vorbește despre implicarea militarilor în omoruri la comandă: explozia redacției ziarului «Московский комсомолец» în urma căruia a fost omorât jurnalistul D. Holodov...” [2, p. 133]. Din cele relatate reiese că noua conducere a Federației Ruse a preluat metodele bolșevice pentru „soluționarea” celor mai importante probleme. Se știe că: „Deja în anul 1918 terorismul a devenit politică de stat a tinerei țări sovietice.” [21, p. 3]. Reconstituind evoluția evenimentelor din Rusia, autorul A.V. Kornev a publicat următoarea concluzie: „...teoretic nu putem stabili limitele implicării statului în viața societății și a fiecărui om în parte. Astfel, în mod practic e imposibil să tragi niște linii, care ar contura parametrii acestei activități...” [22, p. 11].

Folosindu-se de această stare de lucruri, regimul politic a continuat să solicite Forțelor Armate îndeplinirea fără ezitare a unor ordine ilicite, ce presupuneau acțiuni atât în țară, cât și peste hotare. Militarii erau folosiți ca forță violentă pentru reprima-re oricărei forme de rezistență, opusă guvernării controversate din Rusia: „Oamenii au avut mari speranțe că lucrurile se vor schimba după căderea socialismului. Pe parcurs, s-a dovedit că doar formal există Declarația cu privire la drepturile omului și a drepturilor cetățeanului incluse în Constituția Federației Ruse, adoptată în 1993. În literatură se vorbește adesea că aceste documente corespund normelor internaționale de drept, însă în majoritatea cazurilor aceste afirmații poartă doar un caracter declarativ.” [23, p. 123].

O altă cauză care influența dinamica criminalității era protecția asigurată de către unii politicieni organizațiilor criminale: „În anii '80 și începutul anilor '90 a avut loc un „proces de politizare” a criminalității organizate, iar în 1994-1995 aceasta din urmă, folosind diferite mecanisme, controla deja organele puterii de stat (legislativă, executivă și judecătorească), precum și hotărârile emise de aceste organe și realizarea acestor hotărâ-

rări. Astfel, a avut loc un proces de criminalizare a structurilor statului. A luat amploare economia tenebră care a dat naștere la politica și justiția tenebră. A crescut numărul crimelor deosebit de grave și excepțional de grave, printre care și cele împotriva justiției...

Criminalitatea organizată a devenit o structură înarmată, având propriile formațiuni militare, care sunt o provocare pentru autoritățile statului. Ea declanșează conflicte militare și participă la acțiuni de luptă, săvârșind atentate teroriste, pentru a-și apăra bogățiile imense ce se află în diferite regiuni ale lumii." [24, p. 115-117].

Unii criminali s-au alăturat militarilor ruși pentru a participa la războiul de la Nistru din 1992, declanșat de armata a 14-a de ocupație. Mulți dintre acești „eroi” nu au fost pedepsiți pentru atrocitățile comise în complicitate cu infractorii împotriva conaționalilor noștri; tot felul de criminali „...s-au înscris în bandele de cazaci în rândul cărora erau deja multe persoane eliberate din închisorile Federației Ruse.” [25, p. 87]. La lupte împotriva organelor constituționale ale Republicii Moldova au participat și formațiuni paramilitare de cazaci. E greu de înțeles din care cauză aceștia au acordat sprijin regimului separatist de la Tiraspol care în esență este o reflecție a regimului totalitar sovietic, la comanda căruia pe timpuri a fost lichidată căzăcimea. Se știa că „bolșevicii obținând victorie în războiul civil au supus represiunilor fără precedent căzăcimea pentru a o lichida definitiv.” [2, p. 244].

Doar la indicația conducerii de la Kremlin, aceste structuri nou create a căzăcimii ruse, „Fără a aștepta că fie recunoscuți oficial, au participat activ la lupte în «zonele fierbinți» (un exemplu elocvent este participarea lor la lupte în Transnistria).” [2, p. 244]. Se știe că „anume Federația Rusă susținea liderii separatiști de la Tiraspol și a provocat războiul de la Nistru din 1992, dorind astfel să-și realizeze interesele sale imperiale.” [26, p. 49].

Pe parcursul anilor s-a dovedit că lumea criminală obținea pe căi ilicite armament de la militarii armatei ruse. Autorii ruși au sesizat publicul despre pericolele generate de regiunile separatiste care produc armament. Printre acestea se numără și așa-numita „Republică nistreană care produce armament și ilicit îl vinde pe piața din Federația Rusă.” [2, p. 133].

Din informația oferită în anul 1993 de către membrii Comisiei Unificate de Control din partea Republicii Moldova, aflăm că „Comandamentul armatei a 14-a a Federației Ruse încalcă principiile de neutralitate (declarată în articolul 4 al Convenției). Pe poligoanele militare ale armatei vizate se desfășoară aplicații militare cu participarea formațiunilor paramilitare din zona Transnistreană. Practic, tot armamentul grupărilor secesioniste din Estul Moldovei a fost transmis ilegal de către comandamentul armatei a 14-a. Sunt frecvente cazurile, când aceste arme de foc se răspândesc și peste hotarele Republicii Moldova. Astfel, numai la 4 octombrie anul curent (în timpul rebeliunii armate de la Moscova), colaboratorii organelor de drept ale Ucrainei au reținut un grup criminal din care făceau parte și foști militari ai armatei a 14-a a Rusiei. De la ei au fost confiscate 39 de aruncătoare de grenade, 990 de grenade, 2 carabine și circa 1 000 de cartușe.” [27, p. 2-3].

În următoarea perioadă, situația s-a agravat și mai mult: „De exemplu, militarii demobilizați din Forțele Armate erau recrutați de către grupări criminale. Este vorba de specialiști din unități de elită (printre care și cele antitero) care ajung să fie implicați în activități criminale. În martie 1998 a fost condamnat Drozdov, un ofițer din trupele de interne, pentru tentativa de a vinde substanțe explozibile (Plastit), pe care le-a furat din unitate. Pe lângă toate acesta, el a recunoscut că pentru bani a participat la răpirea oamenilor.” [2, p. 38-39].

Așadar, unele organizații criminale și-au completat rândurile cu ofițeri din cadrul Armatei Federației Ruse, care au participat la cursuri de pregătire specială: „În acte normative se regăsesc următoarele recomandări pentru însușirea procedeele de luptă corp la corp: «Cu cuțitul se aplică o lovitură puternică în inimă (sub omoplatul stâng), în rinichiul drept sau stâng, în ficat, în splină, după care brusc îl răsucim în rană. În următoarele clipe inamicul va pierde cunoștința, din cauza hemoragiei interne foarte puternice și la scurt timp va deceda»; «Cu lama bine ascuțită a hârlețului de infanterie foarte ușor poate fi tăiat gâtul adversarului, despicat în două părți craniul, amputate degetele de la mâni, iar cu o lovitură puternică în burtă îi veți face harakiri »” [2, p. 170].

Nu e de mirare că militarii ruși, care participă la acțiuni militare pe teritoriul unor state străine, încalcă regulile de desfășurare a războiului. În presa internațională au fost publicate acte de tortură nemaivăzute la care au fost supuși apărătorii ucraineni de către militarii armatei ruse în timpul invadării teritoriului Ucrainei. Unii luptători ucraineni au fost decapitați de vii, după ce au fost supuși la acțiuni violente, care erau filmate de făptași.

Pe parcursul ultimilor decenii, tot mai mulți autori au constatat că în mediul militar rus au pătruns tradițiile subculturii criminale: „Orientările grupului poartă un caracter asocial și sunt condiționate de interesele și direcțiile de bază ale activității membrilor săi.” [28, p. 140].

În atare condiții, se estimează o creștere a numărului victimelor în rândul tinerilor soldați, care sunt supuși violenței fizice și psihice. Există mai multe forme „de batjocură aplicată militarilor proaspăt încorporați: 1) Să distreze soldații cu o vechime mai mare în serviciu (concerte nocturne, recitarea poeziilor umiltoare, prezentarea onorului în forme neprevăzute de regulamentele militare etc.; 2) Tinerii soldați sunt impuși să îndeplinească sarcini în locul celor cu vechime mai mare în serviciu; 3) Să se autodenunțe și să primească pedeapsă pentru delikte comise de către soldații cu o mai mare vechime în serviciu; 4) Să participe la acte de răzbunare împotriva colegilor, care nu se supun cerințelor ilicite înaintate de către soldații cu vechime mai mare în serviciu; 5) Ceremonial cu aplicarea pedepselor corporale (lovituri în piept, aplicarea loviturilor cu cureaua etc.; 6) Raket de cazarmă; 7) alte forme...” [2, p. 76-77].

Reiterăm că „Într-o accepție restrânsă, strictă, infracțiunea militară este o faptă comisă nemijlocit de o persoană care are statut de militar și care, prin fapta respectivă, își încalcă atribuțiile de serviciu specifice domeniului militar.” [29, p. 23].

Foarte mult afectează imaginea armatei cazurile în care sunt implicați comandanți de nivel înalt. Un caz se referă la fostul comandant al Districtului Special din Caucaz al trupelor de grăniceri, general-colonelul V. Ruzleaev, care în iulie 1997 „a bătut colegii săi, ce reveniseră dintr-o misiune specială în stare ușoară de ebrietate. Fără a asculta lămuririle militarilor, V. Ruzleaev a aplicat multiple lovituri unui maior și unui plutonier major. Al treilea «vinovat» a scăpat de bătaie, pentru că era ofițer în grad de locotenent-colonel. Pe lângă aceștia, V. Ruzleaev a mai bătut încă doi plutonieri majori, care nu aveau nicio vină, dar pur și simplu au nimerit sub «mâna înfierbântată» a generalului. După aplicarea violenței, V. Ruzleaev a aliniat într-un rând 10 militari (printre care erau și cei bătuți de el), le-a ordonat să se dezbrace și i-a impus să stea numai în chiloți și cu picioarele goale în mocirlă. În cele din urmă liniștindu-se, V. Ruzleaev a trimis șase militari la arest disciplinar, dând ordin șefului comendurii militare să distribuie hrana pentru persoanele arestate în aceleași vase în care aceștia își vor satisface nevoile fiziologice.” [2, p. 64-65].

Din cauza condițiilor insuportabile în cadrul Forțelor Armate ale Federației Ruse, frecvent erau înregistrate cazuri de suicid: „În anul 1998 doar în primul trimestru s-au sinucis 97 de militari.” [2, p. 68]. Au avut loc și acte de răzbunare cu urmări grave: „Astfel, pe 8 martie 1997 cursantul școlii superioare militare de construcții S. Lepnev cu deosebită cruzime a împușcat colegii săi, în timpul serviciului de gardă. A recurs la o asemenea acțiune pentru a se răzbuna... pe căpitanul Ivanov șeful său nemijlocit, pe care Lepnev l-a omorât în primul rând.” [2, p. 158].

În opinia autorilor din Federația Rusă, „Criminalitatea violentă a militarilor este favorizată de delicvența juvenilă... Aceste concluzii se confirmă prin faptul că, pe parcursul anilor, nu se micșorează numărul recruților cu antecedente penale înrolați în armată. Ponderea acestor militari în unitățile de construcții constituie 30%... Către anul 2000, conform pronosticului Ministerului Sănătății, 97% din absolvenții școlilor medii vor fi afectați de maladii cronice, printre care se vor regăsi și bolile venerice: de exemplu, în Moscova la 100 000 de locuitori, 59,2 oameni sunt bolnavi de sifilis, printre ei un număr mare fiind minori; crește și numărul celor infectați cu HIV-SIDA...” [2, p. 103-105].

Campania de luptă cu consumul abuziv de alcool, promovată cu mult fast în rândul populației, nu s-a încununat de succes. În opinia autorului V. Cealidze, în Rusia s-a păstrat vechea „tradiție” când persoanele aflate în stare de ebrietate „...intrau în curțile și scările blocurilor de locuit și își satisfăceau necesitățile fiziologice. Este un obicei destul de răspândit, dovadă fiind mirosurile respingătoare de urină în scările multor blocuri de locuit ce se află în apropierea magazinelor unde se vând băuturi alcoolice.” [30, p. 133].

În anul 2010, conducerea Ministerului Afacerilor Interne al Federației Ruse își exprima îngrijorarea constatând că „La etapa actuală în Rusia locuiesc tot atâția copii vagabonzi câți erau înregistrați în primul an după război. În acest context se impune crearea unor centre de triere, cu sarcini de resocializare a delincvenților juvenili... În primul rând este nevoie de a soluționa problemele de ordin economico-social, de a ridica calitatea nivelului vieții și a nivelului de educație și cultură a oamenilor, de a le garanta apărarea drepturilor. E necesar de a reforma legislația în conformitate cu normele internaționale, de a crea centre de criză pentru acordarea asistenței necesare acestei categorii de minori...” [31, p. 103].

În aceeași perioadă, a crescut brusc numărul omorurilor săvârșite de către minori. Astfel, „...în februarie 2010 de către instanța de judecată a or. Moscova au fost condamnate 12 persoane, membre ale unei grupări naționaliste <<Lupii albi>>, care au săvârșit 11 omoruri și o tentativă de omor, toate fiind motivate de ură pe criterii etnice... Pe 29 martie 2010 sub președinția ministrului Afacerilor Interne, R. Nurgaliev, a avut loc ședința Comisiei guvernamentale pentru apărarea drepturilor minorilor. În timpul discursului său, R. Nurgaliev... a oferit informații cu privire la un caz, care a avut loc în școala din or. Șelehov, regiunea Irkutsk, unde elevii o perioadă îndelungată de timp fără a fi opriți își băteau joc de învățătoarea de educație fizică în vârstă de 73 de ani. Acțiunile violente erau filmate și postate ulterior pe internet. Asemenea cazuri au loc în instituțiile unde cadrele didactice nu participă la procesul educativ și nu se implică în activități de prevenire a delicvenței juvenile.” [31, p. 102].

Din cele relatate reiese că un număr mare de tineri certați cu legea sunt înrolați în armată, pentru a fi reeducați. Cu certitudine, unii vor fi recuperați, iar alții, nimerind sub comanda unor ofițeri cu reputație dubioasă, vor degrada și mai mult. În majoritatea

unităților militare se mimează activitatea educativă și se promovează dublele standarde. Nu e secret că mulți militari „vorbesc foarte urât despre femei, considerându-le perfide și infidele...; din această cauză unii militari săvârșesc violuri... În anul 1992, au fost săvârșite 234 de infracțiuni de viol de către militari în termen, alte 15 cazuri de către ofițeri.” [2, p. 87-89].

Este doar o parte din statistica reală. Nici la etapa actuală nu sunt înregistrate toate cazurile de viol comise de către militarii Forțelor Armate ale Federației Ruse. Pe parcursul anilor, „A crescut considerabil numărul crimelor comise de persoane dependente de droguri și alcool (contingentul militar este o piață enormă de desfacere pentru realizatori. Cât privește consumul de alcool de către populația din Rusia, e cazul să menționăm că în ultimii ani aceasta a depășit toate țările lumii. Datele statistice arată că pe cap de locuitor, indiferent de vârstă, se consumă 13-14 litri de alcool etilic pe an.” [2, p. 255-256].

În opinia unor autori, „Rusia continuă să rămână o țară în care populația consumă droguri în masă. Experții organizațiilor internaționale consideră că dacă 1% din populație în mod regulat consumă droguri, atunci putem ferm considera că ne confruntăm cu o epidemie a narcomaniei în țară. Rusia a depășit această linie de marcat: numărul consumatorilor se estimează la șase milioane de oameni (populația în Rusia, conform datelor anului 2007, constituie 142 200 000... Un număr de 8 659 de crime au fost comise de consumatori de droguri...; anual în Rusia în jur de 70 000 de oameni mor din cauza supradozajului de droguri...” [32, p. 9].

Informații relevante în munca de a reduce acest flagel ne prezintă autorul Radion Cojocar: „Politica în domeniul drogurilor este definită ca fiind un set complex de măsuri sociale de prevenire, control, educație, tratament etc., inclusiv aplicarea legii, măsuri implementate la nivel internațional, național și local. Scopul final este de a reduce consumul tuturor tipurilor de droguri și de a reduce riscul potențial și daunele care pot apărea în viața cetățenilor și a societății” [33, p. 9].

Militarii ruși au început să consume masiv droguri „în timpul campaniilor militare din Asia Mijlocie sub comanda generalului Skobelev (Hivin 1873, Ahaltekin 1880-1881, înăbușirea revoltelor din Kokand 1873-1876), însă situația s-a agravat mult după războiul din Afganistan și acțiunile militare din Cecenia, în timpul cărora militarii au început să consume în masă droguri.” [2, p. 115-116].

În această ordine de idei, autoarea A. Dolgova scrie că „Prevenirea specială a criminalității se realizează cu implicarea organelor de stat, organizațiilor neguvernamentale, persoanelor fizice și juridice. Competența lor este stipulată în actele normative ale Federației Ruse... La procesul de prevenire a criminalității participă: președintele Federației Ruse, organele judecătorești și executive la nivel federal..., Ministerul Economiei; Ministerul Educației, Ministerul Apărării etc.” [24, p. 231].

La începutul mileniului trei în Rusia tot mai mulți politicieni au început să vorbească despre fenomenul de corupție care a afectat țara. Unii tineri ofereau mită autorităților militare pentru a se eschiva de la serviciul militar în termen. În mesajul adresat Adunării Federale a Federației Ruse de la 18 aprilie 2002, V. V. Putin menționa: «Actualmente autoritățile statului facilitează corupția prin felul cum își desfășoară activitatea. Corupția nu este rezultatul lipsei represiviunilor – vreau să accentuez acest lucru –, ci o consecință a limitării drepturilor economice. Toate impedimentele administrative se depășesc prin mită. Cu cât mai înalt este obstacolul – cu atât e mai mare mita și numărul funcționarilor

care o primesc» [34, p. 81-82].

Pe parcursul următoarelor decenii, lucrurile nu s-au schimbat spre bine pentru populația din Rusia. Au prosperat doar cei care, fiind protejați de autoritățile corupte, au depozitat oamenii de afaceri, se ocupau de contrabandă și vânzări ilicite de muniții, armament și alte activități criminale. Autoarea E. Iu. Titușkina, analizând situația din Federația Rusă la acest capitol, a constatat următoarele: „Lipsește controlul necesar asupra circulației armamentului, chiar dacă avem o mulțime de organe administrative abilitate să exercite o asemenea monitorizare, însă fiecare dintre ele reprezintă niște structuri închise și practic nu comunică între ele. De exemplu, Forțele Armate dețin aproape 90% din armamentul de luptă al Rusiei, și fiecare a treia armă aflată pe piața ilegală a fost furată de la depozitele și bazele unităților militare ale Ministerului Apărării al Federației Ruse, unde accesul organelor de drept este interzis.” [35, p. 91].

Pentru a diminua infracționalitatea în rândul militarilor au fost elaborate un șir de legi menite să le asigure primilor protecția socială conform specificului activității profesionale. Din această categorie de acte face parte: „Legea Federală de la 7 noiembrie 2000 <<Despre protecția socială a cetățenilor, ce activează în domeniul producerii armelor chimice>>. Capitolul 2 al acestei legi este intitulat <<Măsurile de protecție a cetățenilor care activează în domeniul producerii armelor chimice, precum și a persoanelor care au fost afectate de boli profesionale în timpul unor astfel de activități>>” [36, p. 51].

Nu negăm faptul că pe parcursul ultimelor decenii Federația Rusă a fost preocupată de îmbogățirea arsenalului de arme chimice și de sprijinirea persoanelor care lucrau în acest domeniu, însă majoritatea militarilor trecuți în rezervă declarau că în cele mai dificile situații au fost lăsați pe cont propriu de către autoritățile statului. O altă cauză care provoacă probleme Forțelor Armate din Federația Rusă este faptul că din lipsă de recruți deseori în armată sunt înrolate persoane ce suferă de afecțiuni psihice, pe care comisia medicală specializată le declară „apte” pentru serviciu. Unele dintre ele se aflau în vizorul organelor de drept pentru anumite delict. Nimerind în mediul militar, acestea în anumite circumstanțe recurg la acte de violență și comit infracțiuni. Același lucru se întâmplă dacă asemenea persoane participă la acțiuni de luptă.

După cum menționează autorul M. Kazarean, „Mulți criminali violenți care suferă de afecțiuni psihice ajung să fie dependenți de un anumit grup sub influența căruia ei comit crime,” [37, p. 85].

Totodată, au loc incidente grave cu participarea militarilor armatei ruse de ocupație, care sunt dislocați ilicit pe teritoriul unor state suverane precum Republica Moldova. După cum am menționat anterior, conducerea de la Kremlin în complicitate cu liderii separatiști de la Tiraspol, contrar legislației forțează tinerii ce locuiesc în regiunea aflată sub controlul militar al Federației Ruse să exercite serviciul militar obligatoriu în cadrul așa-numitei armate a autoproclamatei rmn. Din informația prezentată de către organizația Promo-Lex, s-a constatat: „...contrar normelor dreptului internațional și legislației naționale, tinerii sunt impuși să depună „jurământ” și să „servească” un regim anticonstituțional, inclusiv un stat străin – Rusia (Extras din Legea rmn privind apărarea: „Eu, (numele complet), jur solemn credință Patriei mele – rmn. Jur să respect cu sfințenie Constituția rmn, să respect cu strictețe regulamentele militare și ordinele comandanților și superiorilor. Jur să-mi îndeplinesc cu demnitate datoria militară, curajos să apăr libertatea, independența și ordinea constituțională a Rusiei și patriei.” În cazul în care recruții refuză sau se eschivează

de la un astfel de serviciu militar, aceștia sunt „condamnați” de către presupusele instanțe de judecată din regiune ori sunt „înrolați” forțat...

Studiu de caz, documentat de Promo-LEX: un tânăr din or. Tighina a fost reținut de grănicerii transnistreni la postul de control pentru eschivarea de la „serviciul militar”. În câteva ore, a fost escortat într-o unitate militară din regiune, unde a trecut o comisie medico-militară și în aceeași zi a fost obligat să depună „jurământ de credință” administrației de la Tiraspol.” [38, p. 158].

În perioada de referință, „Cel puțin 8 tineri au fost anunțați în căutare de presupusele organe de drept, iar alți 17 – de „procuratura” din or. Tighina pentru eschivarea de la încorporare. Așa-numitele instanțe de judecată au examinat în 2009 peste 239 de dosare penale pentru infracțiuni militare. Anual, peste 400 de recruți se eschivează de la încorporare, alegând să facă studii în Chișinău, a menționat într-un comunicat de presă așa-numitul ministru al apărării din regiune. Drept rezultat al incertitudinii politice, locuitorii regiunii sunt victime sigure ale diverselor probleme și situații cu care se confruntă oamenii zilnic în acest spațiu. În aceste condiții, persoanele care refuză să servească un regim ilegal sunt vâdate și persecutate de către administrația regiunii, iar autoritățile constituționale sunt indiferente față de aceste fenomene, ignorându-și obligațiile pozitive.” [38, p. 160].

Reiterăm că militarii armatei ruse de ocupație continuă să comită crime împotriva cetățenilor Republicii Moldova. Printre victime se numără cetățeanul Republicii Moldova Vadim Pisari: „(n. 8 mai 1993 – d.1 ianuarie 2012) a fost împușcat de un pacificator rus cu gloanțe interzise de ONU, la punctul de trecere de la Pârâta, Dubăsari, pe 1 ianuarie 2012. Federația Rusă a fost condamnată la CEDO și printr-un verdict din 21 aprilie 2015 a fost obligată să plătească familiei lui Vadim Pisari despăgubiri sub forma prejudiciului moral în sumă de 35.000 euro și 5.580 euro costuri și cheltuieli pentru asistență juridică.” [39].

Mai grav e faptul că numărul victimelor poate crește, atât timp cât pe teritoriul statului nostru se va afla armata rusă de ocupație. De remarcat că mulți autori ruși fac referință în lucrările sale la legislația internațională afirmând că: „Acțiunile, săvârșirea cărora se consideră acte de agresiune, sunt: atacurile forțelor militare ale unui stat pe teritoriul altui stat. Act de agresiune se consideră orice ocupație militară, indiferent de durata acesteia, fiind rezultatul unui asalt sau atac. Aceasta se referă și la: anexiunea teritoriilor statelor sau a unei părți a acestor teritorii, efectuată cu aplicarea forței; aplicarea oricăror tipuri de arme de către un stat împotriva altor state, chiar dacă ea nu este însoțită de pătrunderea Forțelor Armate pe teritoriul țării atacate; blocarea porturilor și a țărmurilor unui stat de către Forțele Armate ale altui stat; atacarea de către Forțele Armate ale unui stat a Forțelor Armate ale altui stat; acțiunile armate săvârșite de Forțele Armate ale unui stat care sunt dislocate temporar pe teritoriul altui stat cu acordul ultimului, cu încălcarea condițiilor prevăzute de acordul dintre aceste țări.

La aceste împrejurări se referă și cazurile de staționare a unor asemenea Forțe Armate pe teritoriul acestui stat. Aceasta se referă și la: orice acțiuni ale Forțelor străine, care ies în afara activităților prevăzute de acordurile respective; oferirea teritoriului său de către un stat altui stat în scopul folosirii lui pentru săvârșirea actelor de agresiune împotriva unor țări terțe; trimiterea de către un stat a bandelor armate, grupuri armate ori a Forțelor Armate regulate sau mercenarilor pe teritoriul altui stat în scopul folosirii lor pentru săvârșirea actelor de agresiune împotriva acestui stat.” [40, p. 191].

În contrast cu aceste declarații, Rusia continuă să încalce în mod brutal normele de drept internațional. Paradoxal, dar pe acest fundal sumbru, unii lideri mondiali lansează cuvinte de laudă în adresa lui V. Putin, care de fapt autorizează războaiele de agresiune împotriva altor țări. Participând la primele două întâlniri cu Putin, prim-ministrul Angliei, Tony Blair, a menționat că „Scopul rușilor era clar de ambele părți: separarea Europei de Statele Unite” [41, p. 350].

Această sarcină este prioritară pentru regimul autocrat de la Kremlin și în prezent. Pentru atingerea obiectivelor sale, V. Putin recurge la forță chiar dacă este conștient de faptul că statul are diferite interese și nu poate de fiecare dată să aplice: „Violența militară pentru a le apăra.” [42, p. 37].

Există o mulțime de metode politice, economice diplomatice care sunt neglijate de Rusia. Din această cauză ministerul apărării al acestei țări treptat s-a transformat într-o structură criminală ce prezintă pericol pentru umanitate. Conducerea acestui minister este în permanentă căutare de noi tehnologii pentru a amenința statele lumii. Drept confirmare vin cuvintele lui Serghei Șoigu, ministru al Apărării al Federației Ruse, care declară: „suntem pe punctul de a lansa o căutare majoră de programatori și experți IT. Avem nevoie de o nouă generație de tineri care vor dezvolta știința războiului.” [43, p. 301].

În anul 2014, trupele ruse, în mod barbar, au invadat Ucraina. Președintele SUA, Barack Obama, vorbind în orașul american Harris, statul New York, a declarat: „Moscova încearcă să stabilească în Europa ordinea în care dreptul aparține celui mai puternic. Privind în Europa, putem vedea că președintele rus decide să privească îndărăt, nu în față, și atentează la suveranitatea și integritatea teritorială a vecinilor săi, începând să demonstreze afirmația că cel care este mai puternic are dreptate.” [44]. În acest sens, războiul de agresiune declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei este o insultă la adresa întregii lumi civilizate, prin faptul că a fost încălcată Carta Națiunilor Unite.

În faza a doua a războiului, care a început la 24 februarie 2022, militarii armatei ruse au săvârșit crime excepțional de grave împotriva ucrainenilor. Dovadă sunt suburbiile Kievului, Bucea și Irpin, precum și alte sute de localități din Ucraina, unde în urma torturii și violenței aplicate de către forțele ruse și-au pierdut viața mii de persoane civile. Astfel de crime se comit în timp ce comunitatea mondială știe că normele de drept internațional umanitar „interzic orice înspăimântare, terorizare, jefuire sau represiune a populației civile de pe teritoriile ocupate de inamic. De asemenea se interzice distrugerea proprietății mobile sau imobile, dacă aceasta nu este cerută de necesitățile militare, strămutările forțate a populației sau alte acțiuni îndreptate spre inviolabilitatea populației pe teritoriile ocupate. Actele de violență constau în diverse atentări la viața, sănătatea, cinstea și demnitatea persoanei, cum ar fi omorul, cauzarea de bătaii sau vătămări corporale de diversă gravitate, violul etc.” [1, p. 187].

Au fost supuși relelor tratamente și ucrainenii aflați în prizonierat. Din cauza persecuțiilor permanente și a condițiilor inumane și degradante, unii prizonieri au decedat în detenție. În viziunea autorului M. Knill, printre relele tratamente aplicate prizonierilor se numără: „Obligativitatea de a respecta ordine josnice... Amenințări: Moartea sau tortura. Prizonierat permanent. Imposibilitatea repatrierii. Izolare veșnică și interogări interminabile. Amenințări la adresa familiei și camarazilor. Modificări inexplicabile ale modului de tratare. Indicații vagi, dar prevestitoare de neazuri... Interzicerea igienei proprii. Un mediu murdar și infestat... Întuneric sau lumină orbitoare... Tot timpul aceeași

hrană. Îngrădirea posibilității de mișcare... Izolare psihică totală... Înfometare. Expunerea fără protecție la condiții meteorologice nefavorabile. Lăsarea fără tratament a rănilor. Aplicarea conștientă a tratamentelor care provoacă boli... Obligatorietatea de a sta mult în picioare. Privarea de somn. Interogări lungi și obligativitatea de a da declarații scrise. Extenuare. Menținerea stării de tensiune.” [45, p. 171].

Mulți dintre prizonierii ucraineni care ulterior au fost eliberați în schimbul prizonierilor ruși, afirmă că nu pot descrie în cuvinte calvarul prin care au trecut în timpul captivității. Totodată, în instituțiile de detenție ale Federației Ruse s-a mărit numărul militarilor ruși condamnați pentru părăsirea câmpului de luptă. În informațiile publicate în presă se menționează că „Tribunalele din Rusia îi condamnă pe bandă rulantă pe dezertori. Săptămânal, cel puțin 100 de soldați încearcă să fugă de pe frontul ucrainean. Cei care reușesc să scape nu au acte, iar Moscova îi dă în urmărire internațională... Modificările în Codul Penal au apărut în martie 2022, la puțin timp după invazia rusă în Ucraina. Pentru a descuraja dezertările de pe front sunt prevăzute pedepse aspre de până la 15 ani de închisoare. Farhad Zigashin și-a găsit refugiu în Astana. A dezertat, dar preferă să nu se ascundă. De câte ori poate, declară de ce a fugit de pe front: Mi-am dat seama că nu vreau să slujesc în acest tip de armată rusă care distruge orașe, ucide civili și își însușește cu forța pământ străin. Rusia continuă mobilizările și rezerviștii chemați sunt deja în tabere de antrenamente. În septembrie anul trecut, Vladimir Putin a semnat un decret privind mobilizarea parțială la nivel național, spunând că este necesară „pentru a proteja suveranitatea Rusiei”. Mișcarea a provocat proteste, iar sute de mii de bărbați în vârstă de recrutare au părăsit țara.” [46].

Nu putem exclude faptul că anume foștii militari persecutați de sistemul dictatorial rus îl vor înlătura de la putere pe V. Putin, în urma unei rebeliuni armate. În viziunea autorului Jonathan Powell, „Ceea ce îi doboară în final pe toți liderii e aroganța. Nu ai cum să scapi, fie într-o dictatură, fie în democrație. Odată ce liderii sunt absorbiți de mecanismul guvernării, ei pierd inevitabil contactul cu lumea reală... În cazul lui Putin, aroganța provine atât din izolarea biroului, cât și din prețul petrolului.” [47, p. 252-253].

Din cauza aroganței lui Putin, astăzi mor copii și adulți în urma exploziilor obuzelor lansate de către artileria și aviația rusă în Ucraina. Forțele Militare Ruse sunt o reflecție a armatei sovietice care pe timpuri a supus represiei reprezentanți ai diferitelor popoare, la comanda regimului totalitar comunist. Cu părere de rău, datorită degradării morale și psihice, un număr mare de militari ruși se întorc la baștină de pe frontul din Ucraina și săvârșesc infracțiuni împotriva propriilor cetățeni: violuri, jafuri, omoruri etc.

În același timp, sistemul propagandistic din Federația Rusă glorifică neconținut structurile de forță, prezentând crimele împotriva umanității drept acte de eroism. Din păcate, și în fostele republici post-sovietice unii adulți ce au făcut serviciul militar în termen în cadrul armatei sovietice încearcă să prezinte calvarul trăit de ei în acea perioadă într-o lumină pozitivă. Fiind martor la asemenea discuții, scriitorul Vitalie Ciobanu menționează următoarele: „...își povesteau aventura marțială trăită în toate colțurile imperiului sovietic: din Kiev până la Vladivostok, de la Marea Baltică până în Asia Centrală. Orori de cazarmă, umilințe, bătaii, abuzuri transmise ca o ștafetă de la un contingent de recruți la altul. Povestindu-și anii de armată, ocoleau, desigur, secvențele degradante pentru ei, se mândreau însă cu lecțiile predate celor tineri, și astfel își trădau direct și propriile suferințe: cum îi obligau pe boboci să le spele hainele, să le curețe cizmele, cum îi forțau

să frece WC-urile cu periuța de dinți...” [48, p. 144].

Același autor își exprimă regretul că „Moldovenii sunt victimele propagandei a „modului rusesc de viață”, mulți dintre ei rămași ținuiți mental în „lumea rusă”, în sfera „intereselor vitale” a metropolei lui Putin, care-și consumă noul vis imperial. În lipsa spiritului critic, în lipsa unor mecanisme interioare de protecție și filtrare, limba rusă – adică informația livrată prin intermediul limbii ruse – a devenit pentru o bună parte dintre concetățenii mei o sursă de poluare. Efectul acesteia transpare în numărul mare de voturi pe care le recoltează partidele pro-Kremlin din Moldova.” [48, p. 154].

Așadar, printre cei care cu ușurință devin victime ale propagandei militariste ruse sunt: veterani ai armatei sovietice, absolvenți ai instituțiilor de învățământ militar din URSS și din Federația Rusă, reprezentanți ai așa-numitelor structuri militare din autoproclamata rmn, care și la etapa actuală se completează cu tineri mobilizați forțat în această pseudo-armată; încheie șirul acestora persoanele care pe parcursul ultimilor decenii au obținut cetățenie rusă. Unii dintre ei au ajuns să lupte pe frontul din Ucraina, asociindu-se cu criminalii de război. Pentru a exclude astfel de cazuri se impune activizarea lucrului educativ patriotic în rândul tinerei generații, cu implicarea ofițerilor Armatei Naționale: „O forță majoră în pregătirea și educația militară a tinerilor în baza exemplelor proprii ar constitui-o cei trecuți în rezervă, cadre cu bogată experiență.” [49, p. 76].

Un suport considerabil în procesul de formare a conștiinței civice a cetățenilor poate fi acordat de către participanții la luptele pentru integritatea teritorială și independența Republicii Moldova, care au luptat eroic împotriva mercenarilor, cazacilor și militarilor armatei a 14-a. Totodată e necesar ca întreaga societate să manifeste respect față de sacrificiul adus de eroii naționali, căzuți în timpul războiului de la Nistru din 1992: „...ei merită profunda noastră recunoștință, pentru că au salvat onoarea neamului, au renăscut tradiția de a lupta pentru libertate, pentru țară, pentru neam și pentru tricolor.” [25, p. 154].

4. CONCLUZII

Recunoscând că, siguranța statului presupune un cumul de eforturi din partea instituțiilor statului și a fiecărui cetățean în parte, orientate spre asigurarea unei educații bazate pe valori democratice și respectarea statului de drept. Confirmăm că „Doar respectarea legii poate stimula adevărata schimbare spre bine. O națiune viabilă presupune și existența unui anumit tip de ordine, o formă de guvernământ. Instituțiile existente într-o democrație viabilă contribuie, la rândul lor, la susținerea democrației în societatea respectivă. Un popor nu se conduce după voința unei singure persoane, ci numai după lege.” [50, p. 464].

Cu certitudine, numai prin acțiuni consolidate și consecvente vom reuși să facem față provocărilor actuale: „În măsura în care marile puteri vor urmări, pe diferite căi, să destabilizeze situația politică, economică, socială din diferite zone ale lumii, să intervină brutal în treburile interne ale unor țări, să afecteze atributele fundamentale ale statelor din zona lor de influență, această situație va afecta siguranța țărilor respective, dar și securitatea internațională la nivel global.” [51, p. 189].

În această ordine de idei, considerăm că infraționalitatea în rândul militarilor Forțelor Armate ruse va fi diminuată atunci când guvernarea acestei țări o să respecte principiile democratice, drepturile și libertățile cetățenilor Federației Ruse. Atunci când regimul dictatorial de la Kremlin își va retrage necondiționat trupele militare de ocupație

de pe teritoriul Republicii Moldova, Georgiei, Ucrainei și al altor țări, și va opri războiul de agresiune împotriva Ucrainei, în corespundere cu normele de drept internațional și Carta ONU. Atunci când Ministerul Apărării Federației Ruse nu va mai folosi efectivul militar în activități dubioase nespecifice domeniului respectiv. Atunci când conducerea politică a Federației Ruse va înceta să amenințe comunitatea internațională cu folosirea armelor de nimicire în masă. Reieșind din cele relatate, comunitatea internațională trebuie să aibă capacitatea de a reacționa promit în contextul noilor provocări lansate de Federația Rusă, identificând în acest scop diferite soluții pentru atingerea rezultatelor dorite în vederea eliminării riscurilor ce atentează la securitatea globală.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Ulianovschi X. Conceptul infracțiunii militare în dreptul penal. Teza de doctor habilitat în drept, Chișinău, 2011.
2. Эминов В. Е., Мацкевич И. М. Преступность военнослужащих. Исторический, криминологический, социально-правовой анализ. Военная криминология. Москва, 1999.
3. Шведов С. В. Русская армия в 1805-1815 гг. În: Военно-исторический журнал N. 12, Москва, 1989.
4. Лысенко В. В. Основные направления деятельности полиции по борьбе с противоправными проявлениями в области общественной нравственности. În: Сальников В. П. Ростов К. Т. Баранов В. М. и др. Министерство внутренних дел: страницы истории (1802-2002), Санкт-Петербург, 2001.
5. Nistor I. Istoria Basarabiei. Chișinău, Cartea Moldovenească, 1991.
6. Волков С. Трагедия русского офицерства. Офицерский корпус России в революции, Гражданской войне и на чужбине, Москва, Центрполиграф, 2002.
7. Carp S., Carp E. Tratamente inumane și degradante aplicate față de femei și minori în instituțiile de detenție din RSSM (Anii 1944-1949).
8. Carp S, Gordilă D. Dezertarea militarilor din armata sovietică în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. În: Legea și Viața nr.1, 2024.
9. Moraru P. Urmașii lui Felix Dzerjinski: Organele Securității Statului în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească 1940-1991, București, 2008.
10. Крючков Д. Рождение „Витязя”. În: М. А. Брежнев, И. В. Алёшин, И. С. Осипов и др. Реформа и реформаторы МВД СССР. Часть 2, Москва, 2016.
11. Шлыков Е. Н. О понятии и общественной опасности уклонений от установленного порядка несения военной службы. În: Вопросы теории и практики борьбы с преступностью. Высшее политическое училище МВД СССР. Ленинград, 1974.
12. Vespasian V. Pella. În slujba științei dreptului și a cauzei păcii. Ediție îngrijită și studiu introductiv de: prof. univ., dr. Gheorghe SBÂRNĂ. Editura Karta-Graphic Ploiești, 2011.
13. Бушин В. Мы не рабы, Рабы не мы. În: Военно-исторический журнал N. 12, Москва, 1989.
14. Подлинное лицо. Президиум Союза журналистов Республики Афганистан. În: Военно-исторический журнал N. 3, Москва, 1990.

15. Фатьянов А. М. Кому это на руку? În: Военно-исторический журнал N. 3, Москва, 1990.
16. Постановление XXVII съезда КПСС о новой редакции программы Коммунистической Партии Советского Союза. Материалы XXVII Съезда Коммунистической Партии Советского Союза. Политиздат, Москва, 1986.
17. Баграев Ю. М. Полковник Юстиции. Тбилиси: Апрель восемьдесят девятого... În: Военно-исторический журнал N.1, Москва, 1990.
18. Ельцин Б. Исповедь на заданную тему. Свердловск-Бендеры, 1990.
19. Pedrero M. Corupția marilor puteri. Strategii și minciuni în politica mondială. Traducere de Graal Soft SRL. Litera Internațional, București, 2008.
20. Гельфанд Б. Е., Силников М. В. Фугасные эффекты взрывов. Санкт-Петербург, 2002.
21. Нелезин П.В., Ноздрачев А.В., Силников М.В., Шайтанов А.В. Применение и обезвреживание взрывчатых веществ. Санкт-Петербург, 2001.
22. Корнев А.В. Политический режим и безопасность государства. În: Демократия и безопасность государства: Правовые, исторические и социальные аспекты. Москва. 2008.
23. Маручек А. А. Историко-правовой аспект деятельности органов милиции России по защите прав и свобод личности. În: Демократия и безопасность государства: Правовые, исторические и социальные аспекты. Москва. 2008.
24. Долгова А. И. Криминология, Москва, 2001.
25. Carp S. Procesul de căutare a polițiștilor, militarilor și voluntarilor dispăruți fără veste în timpul războiului de la Nistru din anul 1992. Chișinău, 2022.
26. Carp S., Larii Iu. Crime și atrocități comise de militarii armatei sovietice pe teritoriul R.S.S. Moldovenești. Chișinău, 2024.
27. Arhiva MAI a Republicii Moldova. Dosarul cu documente oficiale cu privire la îndeplinirea Acordului din 21.07.1992, acumulate pe parcursul anului 1993. Nota informativă a membrilor Comisiei Unificate de Control din partea R. Moldova, p. 2-3.
28. Анисимков В. М. Россия в зеркале уголовных традиций. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2003. Citat de: Rusu O. În: Resocializarea persoanelor supuse pedepsei cu închisoare prin prisma standardelor în domeniul drepturilor omului. Chișinău, 2019.
29. Molnar I. Infracțiuni militare. În: Revista de Drept Penal Nr.2, Anul VII, aprilie - iunie, București, 2000.
30. Чалидзе В. Уголовная Россия. Москва: Терра, 1990.
31. Артемиев А. А. Феномен насилия и его влияние на подростка. În: Труды Академии Управления МВД России. N 3(15), сентябрь 2010.
32. Кургузкина Е. Б. Криминогенная ситуация в России: тенденции развития. În: Вестник Воронежского института МВД России N3. 2008.
33. Cojocau R. Infracțiuni privind traficul de substanțe narcotice, psihotrope sau de analoage ale acestora (Teorie și practică judiciară), Chișinău, 2014.
34. Афонин И. Н. Коррупция – угроза безопасности России. În: Международная научно-практическая конференция. Обеспечение законности и правопорядка в странах СНГ. Часть 1, Воронеж, 2009.
35. Титушкина Е. Ю. Некоторые проблемы борьбы с незаконным оборотом ору-

- жия. În: Современные проблемы уголовной политики, уголовного права, криминологии и уголовно исполнительного права. Сборник научных статей, Москва, 2007.
36. Матвеев С. П. Социальная защита государственных служащих: теоретические основы построения системы, практика осуществления и проблемы правового регулирования. Воронеж, 2011.
37. Казарян М. А. Анализ насильственных преступлений, совершаемых лицами, имеющими психические аномалии. În: Вестник Воронежского института МВД России N1. 2011.
38. Macrinici S, Vieru V., Gribincea V. ș.a. Drepturile omului în Moldova 2009-2010, Raport. Promo-LEX, Chișinău, 2011.
39. ro.m.wikipedia.org
40. Мигачов Ю., Тихомиров А. Военное право. Москва 1998. Citați de Ulianoschi Xenofon. În: Conceptul infracțiunii militare în dreptul penal. Teza de doctor habilitat în drept, Chișinău, 2011.
41. Powell J. Noul Machiavelli. Cum se gestionează puterea în lumea modernă, Editura Cartier, 2014.
42. Сафронов А. Д. Защита жизненно важных интересов личности, общества и государства как важная цель уголовной политики. În: Современные проблемы уголовной политики, уголовного права, криминологии и уголовно исполнительного права. Сборник научных статей, Москва, 2007.
43. Citat de Olguța Dogaru. Supremația în spațiul cibernetic. În: Revista de investigare a criminalității. Volumul VIII-nr.1/ianuarie – iunie 2015. Editura Universul Juridic, București, 2015.
44. Obama B. Rusia încearcă să stabilească în Europa dreptul celui puternic. noi.md >news_id, 1 septembrie 2014. Accesat pe 17.04.2024.
45. Knill M. Influențarea psihologică în timpul războiului. ASMZ, Elveția. În: Efecte stresante ale câmpului de luptă. Studii și articole din publicații militare străine. Editura Militară, București, 1992.
46. tvrinfo.ro. Publicat pe 12 aprilie 2024. Accesat pe 13 aprilie 2024.
47. Powell J. Noul Machiavelli. Cum se gestionează puterea în lumea modernă, Editura Cartier, 2014.
48. Ciobanu V. Când m-am născut, rușii veniseră deja. În: Ciobanu V., Fati S., Naumescu V., Stanomir I., Voicu M. Vin Rușii! 5 perspective asupra unei vecinătăți primejdioase. Humanitas, București, 2018.
49. Carp S. Disciplina militară în perioada de tranziție. În: Materialele Conferinței științifico-practice republicane, Tehnologii moderne în instruire. Chișinău, 2001.
50. Carp S., Chirtoacă I. Tradiția militară în edificarea normelor de drept și în formarea conștiinței naționale, Cartea Militară, Chișinău, 2018.
51. Barbu A. I. Unele considerații juridice privind infracțiunile contra siguranței statului. În: Revista de Investigare a Criminalității. Volumul V-nr.1/ianuarie –iunie 2012, Editura Universul Juridic, București, 2012.